

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В УПРАВЛІННІ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯМ ПІДПРИЄМСТВА: УКРАЇНСЬКИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Одним з найбільш поширених способів забезпечити економіку країни або підприємство достатньою кількістю ресурсів є ресурсозбереження. У більшості зарубіжних країн, як і в Україні, ця проблема вирішується на державному рівні. Найбільш поширеними є програми з енергозбереження, а також заощадження інших видів ресурсів. У країнах з розвинутою економікою велика увага приділяється стану навколишнього середовища і застосовують новітні ресурсозберігаючі технології не тільки для економічного ефекту, а й для стабілізації екологічної ситуації в світі. Таким чином, проблема ресурсозбереження виходить за межі сучасних підприємств, стосується національної і світової економіки в цілому.

В умовах глобалізації економіки існує проблема обмеженості ресурсів, викликана випередженням темпу зростання чисельності населення планети при одночасному виснаженні природних ресурсів.

Основними недоліками державного регулювання України в сфері управління ресурсозбереженням підприємств є громіздка адміністративно-директивна система, недосконалість законодавчих актів, норм, нормативів, які обмежують ініціативу підприємства в самостійному маневруванні ресурсами; низький рівень організації матеріально-технічного постачання, економічна зацікавленість підприємства в завищенні норм та нормативів витрат матеріальних ресурсів, відсутність економічних механізмів зацікавленості в раціональному використанні ресурсів [1].

Одним із головних чинників сприяння ресурсозбереженню у розвинених країнах є визнання і дотримання державою принципу «найвища цінність – життя і здоров'я людини». Саме таке фокусування закладено у концепцію сталого розвитку, що реалізується за кордоном. Це істотно вплинуло на вимоги щодо екологізації виробництва, а у підсумку стало спонукальним чинником активізації ресурсозбереження. В Україні ж концепція «сталого» розвитку в основному трактується у розумінні «стабільного» розвитку, а тому нерозуміння сутності закладеної парадигми, по-перше, не дає можливості визначити чіткі пріоритети задля кого/чого необхідно ресурсозбереження, а по-друге, не дозволить у повній мірі реалізувати ефективність тих заходів та інструментів, що успішно впроваджені за кордоном. В той час коли європейські країни впроваджують модель циркулярної економіки, яка може забезпечити збереження доданої вартості товарів, повне комплексне використання ресурсів, відсутність відходів та вирішення проблем конкуренції за доступ до ресурсів, вітчизняна економічна інфраструктура, бізнес-моделі, технологічна відсталість не дають нам можливостей для здійснення ресурсоефективного господарювання [2].

Здійснюючи огляд зарубіжного досвіду фінансування політики ресурсозбереження у промислово розвинених країнах, слід зазначити, що реалізація ресурсозбереження базується на вдосконаленні законодавчої бази, розробці та впровадженні економічних механізмів активізації залучення кредитів та інвестицій [3].

Досвід фінансування ресурсозбереження в зарубіжних країнах характеризується різноманітними способами і механізмами фінансової підтримки, де джерелами фінансування виступають бюджетна підтримка, енергосервісні контракти, державно-приватне партнерство, спеціалізовані програми банків, спеціальні фонди сприяння енергоефективності, трастові фонди та ін. Але необхідно відзначити деякі особливості по здійсненню фінансового забезпечення:

- наявність розробленого комплексу заходів з ресурсозбереження, тобто усвідомлення поставлених цілей і засобів їх досягнення;
- участь у фінансуванні безпосередньо самого підприємства як відображення готовності нести відповідальність і ризик за результатами реалізації заходів;
- націленість на довгострокову перспективу і впевненість у власному майбутньому, оскільки ресурсозбереження характеризується тривалою віддачею і окупністю інвестицій [2].

Отже, у сучасних умовах господарювання для впровадження і реалізації ефективної системи управління ресурсозбереженням підприємства необхідно суттєве вдосконалення нормативно-правової бази, розробка ресурсозберігаючих програм не тільки на рівні підприємства, а і з боку держави. Фінансове забезпечення державних ресурсозберігаючих програм повинно виходити за рамки бюджетного фінансування і поєднуватися з різноманітними позабюджетними джерелами. У подальших дослідженнях є необхідність детально дослідити практичний досвід зарубіжних країн щодо вивчення джерел фінансування ресурсозберігаючих програм з метою впровадження в Україні.

Перелік використаних джерел:

1. Вовк І. П. Особливості формування законодавчо-нормативного підґрунтя інноваційного розвитку сфери ресурсозбереження (на прикладі промислових підприємств України) / І. П. Вовк // Вісник Хмельницького національного університету. – №2. – 2012. – С. 133-140

2. Хадарцев О. В. Політика ресурсозбереження в Україні в аспекті закордонного досвіду: проблеми і перспективи / О. В. Хадарцев // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Випуск 15. Частина 4. – 2015. – С. 50-53

3. Тропіна В. Б. Зарубіжний досвід фінансування ресурсозбереження / В. Б. Тропіна // Глобальні та національні проблеми економіки. – Випуск 5. – 2015. – С. 952-956